

Vrstan znanstvenik i nastavnik – u povodu 70. godišnjice života prof. Z. Janovića

Ugledni član Društva za plastiku i gumu, dr. sc. Zvonimir Janović, u jesen je 2003. proslavio svoj sedamdeseti rođendan. Rođen je u Bogdašićima, Boka Kotorska. Rođen je dočekao kao redoviti profesor u trajnome zvanju na Fakultetu kemijskoga inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu. Odrastao je i školovao se u Zagrebu. Diplomirao je 1958. godine na Kemijsko-tehnološkome odjelu ondašnjega Tehnološkog fakulteta, a doktorirao 1969. na Prirodoslovno-matematičkome fakultetu s tezom "Sinteza i polimerizacija optički aktivnih derivata butadiena". Usavršavao se u SAD-u na *University of Arizona* (Tucson 1979) i *University of Illinois* (1971). Kao gostujući znanstvenik boravio je na *University of Massachusetts* (1981). Boravio je i na sveučilištima u Freiburgu, Dresdenu, Wrocławu i Lilleu.

Radio je u Organsko-kemijskoj industriji (OKI) Zagreb i Industriji nafte (INA) Zagreb. U INA – Razvoj i istraživanje obavljao je brojne dužnosti od istraživača do koordinatora istraživanja i rukovoditelja Odjela za polimere i petrokemiju (1974 – 1984) te savjetnika (1984 – 1989). Godine 1989. biran je za redovitoga profesora Fakulteta kemijskoga inženjerstva i tehnologije. Zahvaljujući svome cjelokupnome radu i zalaganju na svakome je mjestu ostavljao primjetne tragove. U svome znanstvenom i stručnom djelovanju slavjenik je osobitu pozornost posvetio istraživanju temeljnih organskih procesa i proizvoda u petrokemijskoj i naftnoj proizvodnji s težištem na postupcima sinteze te proučavanju međuovisnosti strukture i svojstava, kao i procesima pripreme funkcionalnih monomera, polimera i polimernih materijala posebnih svojstava. Osobito treba istaknuti da je Z. Janović autor pet patenata te većega broja ekspertiza i analiza.

Vrlo je plodan autor koji je objavljivao svoje prinose u svjetskim i domaćim časopisima. Treba istaknuti da je objavio oko 75 znanstvenih te brojne stručne radove, kao i niz tekstova u zbornicima radova. Kao rado pozivani predavač sudjelovao je u radu brojnih skupova te održao mnoga javna predavanja u zemlji i inozemstvu. Istodobno se često i znanstveno-organizacijski uključivao u rad brojnih skupova.

Osmislio je nekoliko kolegija: u dodiplomskoj nastavi *Petrokemijski procesi, Tehnologija nafte, Naftno-petrokemijski procesi, Industrijski kemijski procesi i Tehnološki procesi organske kemijske industrije*, te na poslijediplomskome studiju *Polimerna kemija, Kopolimerizacije i kopolimeri i Kemija petrokemijskih procesa*. Gostujući je nastavnik na poslijediplomskome studiju na Tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu i Šumarskom fa-

kultetu u Zagrebu. Vodio je brojne diplomske radove te bio mentorom više magistarskih i doktorskih disertacija.

Autor je knjige *Polimerizacije i polimeri* (1997) kao i brojnih poglavlja u djelima grupa autora. Osobito treba istaknuti njegovu dugogodišnju suradnju s Leksikografskim zavodom *Miroslav Krleža*.

Prof. Z. Janović aktivan je u brojnim časopisima i društvima. Član je uredništava časopisa: *Journal of Macromolecular Science, Pure and Applied Chemistry* (1985 –), *Progress in Polymer Science* (1988 – 1994), *Kemija u industriji* (1979 –) i *Nafta* (1993 – 2001). Znanstveni je savjetnik časopisa *Polimeri* (1998 –). Član je *Hrvatske akademije tehničkih znanosti* (redoviti član) i *Znanstvenoga savjeta za naftu HAZU* (1972 –), gdje je pročelnik petrokemijske sekcije (1990 – 1994), te počasni član (1995) *Hrvatskoga društva kemijskih inženjera i tehnologa* (predsjednik 1993 – 1995), gdje je bio pročelnikom Sekcije za makromolekule (1974 – 1980). U *Društvu plastičara i gumaraca* bio je od 1989. do 1993. voditeljem Programskoga odbora, a sada je član *Društva za plastiku i gumu*. Predstavnik je Hrvatske u *Mediterranean Network on Science and Technology of Advanced Polymer-based Materials* (MEDNET). Tome treba pribrojiti članstvo u *Hrvatskome društvu za goriva i maziva, Matici Hrvatskoj* (Odjel za prirodoslovlje i matematiku), *Društvu diplomiranih inženjera i prijatelja kemijskoga tehnološkog studija* te *Hrvatskoga nacionalnog komiteta kongresa za naftu*.

Jednom zgodom bit će potrebno podrobnije opisati cjelokupnu djelatnost obljetničara. S obzirom na prigodu kojom se piše ovaj tekst moguć je samo tek kao šturi prikaz.

Prof. Z. Janović u znanstvenoj je i stručnoj javnosti prepoznatljiv po rezultatima temeljnih istraživanja reakcija procesa dobivanja kao i strukture i svojstava polimernih materijala na temelju vinilnih monomera, prvenstveno stirena, alfa-metil stirena, metil-metakrilata, akrilonitrila i butadiena. Ali i anhidrida maleinske kiseline i vinil klorida, posebice brojnih reakcija i procesa kopolimerizacije, termopolimerizacije i cijepljene kopolimerizacije s bromiranim monomerima na temelju estera akrilne i metakrilne kiseline, fenil-maleimida i stirena. Zasebnu cjelinu njegovih znanstveno-istraživačkih rezultata obuhvaćaju procesi polimerizacije u suspenziji kao i emulziji pravljenja polistirena, polistirena visoke žilavosti, reakcijama cijepljene kopolimerizacije, kao i druge reakcije cijepljene terpolimerizacije, uključivo proizvodnju ABS terpolimera. Njegov je znanstveni interes usmjeren i na pravljenje i svojstva funkcionalnih monomera i polimera, pogla-

vito polimera poboljšane toplinske postojanosti, smanjene gorivosti kao i polimera velike apsorpcijske sposobnosti na temelju umreženih soli akrilne kiseline, kao i polimera koji služe kao poboljšavala indeksa viskozности mazivih ulja na temelju kopolimera dugo lančanih estera metakrilne kiseline i metil-metakrilata, stirena, anhidrida maleinske kiseline kao i cijepljenih kopolimera navedenih monomera i etilen/propilen kopolimera kao i njegovih smjesa. Time je njegova djelatnost usmjerena na brojna područja od kojih se navode samo neka: reakcijski mehanizmi i procesi pravljenja stirenskih plastomera; vinilnih monomera, reakcijski mehanizmi terpolimerizacije; procesi polimerizacije (otopina, suspenzija, emulzija), polimerne smjese; toplinski postojani polimeri i polimeri smanjene gorivosti.

Svjesno važnosti doprinosa obljetničara razvoju polimerstva u zemlji i svijetu, Društvo za plastiku i gumu i Hrvatsko društvo kemijskih inženjera i tehnologa organizirali su o njegovoj 65. godišnjici života 1999. godine znanstveni skup *Polimeri*.

Prof. Z. Janović, osim što je priznat i poznat znanstvenik i nastavnik u vlastitoj sredini i u svijetu, posebno se odlikuje ozbiljnošću, velikom radnom energijom, ali i vedrim, susretljivim te nadasve korektnim ponašanjem s kolegama i suradnicima. Pristupačan, uvijek je spreman na pripomoć ili savjet, ali je i samozatajan te nije sklon osobnome isticanju. Svoje bogato znanje, često temeljeno na vlastitim teorijskim i praktičnim spoznajama, uspješno prenosi novim generacijama. Uz poučavanje znanstvenih metoda nastoji mladima ugraditi i samokritičnost, etičnost i zajedništvo.

Na temelju opisanoga, vrlo opsežnoga i plodnoga znanstvenog, stručnog i nastavničkog rada te aktivnoga sudjelovanja u radu brojnih uredništava i udruga, Društvo za plastiku i gumu te časopis *POLIMERI* ponosni su što u svojim redovima imaju takvu osobnost.

Stoga upućujemo naše najsrdačnije čestitke prof. dr. sc. Zvonimiru Janoviću prigodom njegova 70-tog rođendana, uz veliko mu hvala za sve što je učinio za našu sredinu, sa željom da još dugo i predano u njoj djeluje i stvara.

Karla SARIĆ